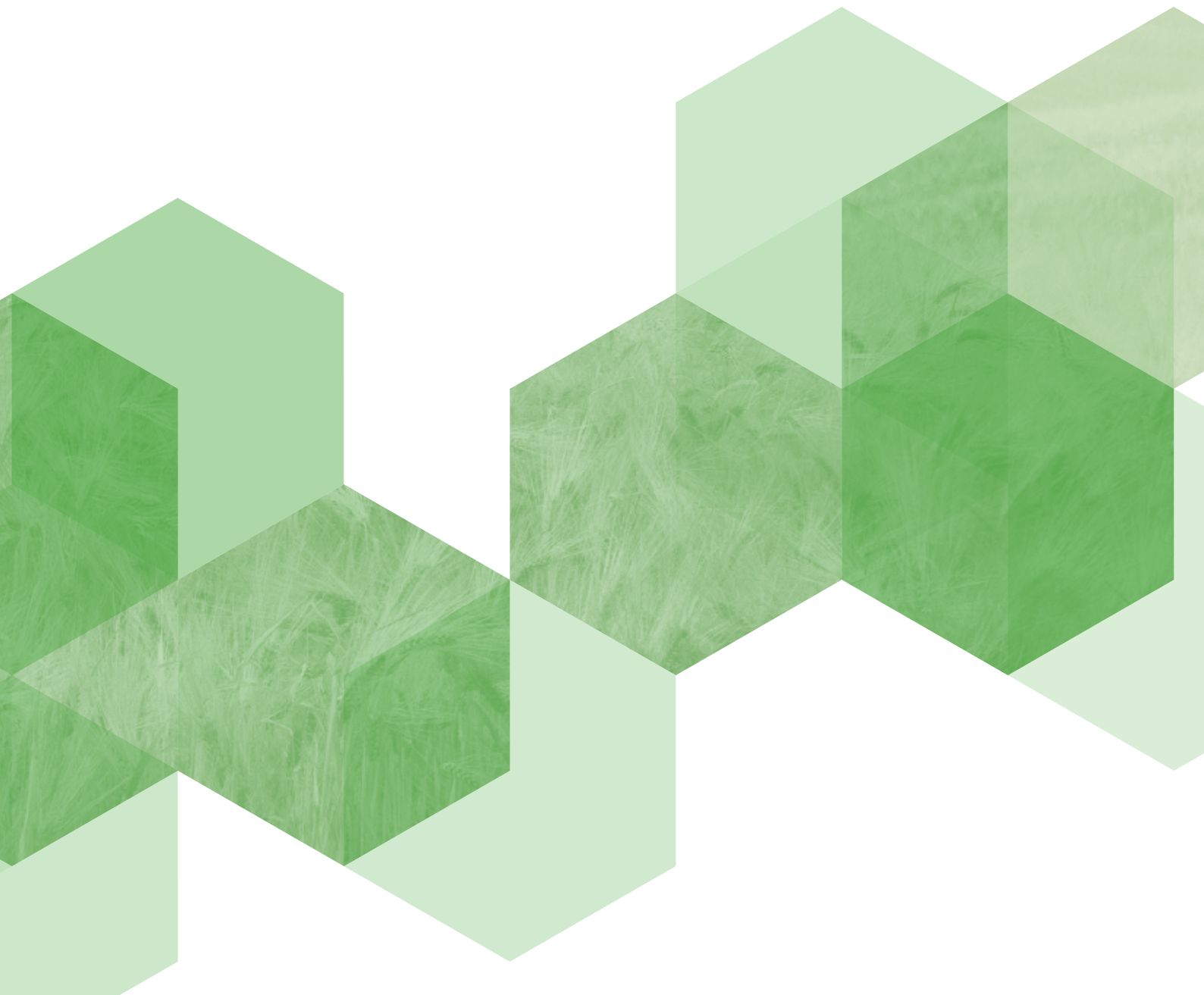

Landbruksforsikring
– bondens eget forsikringselskap

SFCR 2016

Innhold

Sammendrag	1
A. Virksomhet og resultater	2
A.1 Virksomhet	2
Opplysninger om foretaket	2
A.2 Forsikringsresultat	3
A.3 Investeringsresultat	4
B. System for risikostyring og internkontroll	6
B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll	6
Risikostyringssystemet generelt	6
Kort om funksjonene	6
B.2 Krav til egnethet	9
B.3 Risikostyringssystemet, herunder egenvurderingen av risiko og solvens	10
B.4 Internkontrollsystem	15
B.5 Internrevisjonsfunksjon	16
B.6 Aktuarfunksjon	16
B.7 Utkontraktering	17
B.8 Vurdering	18
C. Risikoprofil	19
C.1 Forsikringsrisiko	19
C.2 Markedsrisiko	20
C.3 Kredittrisiko	23
C.4 Likviditetsrisiko	24
C.5 Operasjonell risiko	24
C.6 Andre vesentlige risikoer	25
D. Verdsetting for solvensformål	27
D.1 Eiendeler	27
D.2 Forsikringstekniske avsetninger	28
Segmentering	28
Modeller og metoder	28
Beste estimat	29

Innholdsfortegnelse

Premieavsetninger	29
Erstatningsavsetninger	29
Reassurandørs andel av de forsikringstekniske avsetningene	30
Risikomargin	30
Usikkerhet i estimater	30
Avvik mellom finans- og solvensregnskap	30
D.3 Andre forpliktelser	32
E. Kapitalstyring	33
E.1 Ansvarlig kapital	33
E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav	33
Firmainformasjon	35

Sammendrag

Landbruksforsikring har i løpet av rapporteringsperioden gjort noen endringer i risikostyringssystemet. Det er ansatt en egen compliance ansvarlig, tidligere har ansvaret for compliance og risikostyring ligget hos samme person. Generelt har selskapet utviklet et godt organisert risikostyringssystem som er passende for selskapets størrelse og kompleksitet, forankret i styret.

Selskapets kapitaldekning har også bedret seg betydelig i perioden. Per 31.12. utgjorde tilgjengelig kapital 160% av kapitalkravet, dette er godt over hva selskapet regner som sitt minstebehov, og legger forholdene til rette for videre vekst.

Fremover har selskapet fokus på å videreutvikle første og andrelinje risikostyring i tråd med anbefalingene i solvens II rammeverket, samt å effektivisere prosessene for Solvens II rapportering.

A. Virksomhet og resultater

A.1 Virksomhet

Opplysninger om foretaket

Foretak:

Landbruksforsikring AS
Karl Johans gate 41a
0163 Oslo

Tilsynsmyndighet:

Finanstilsynet
Revierstredet 3
0151 Oslo

Revisor:

PwC
Dronning Eufemias gate 8
N-0191 Oslo

Eiere:

Eiere	Aksjekapital	Andel
Landkreditt SA	18 826 000	46,40 %
Nortura SA	8 770 000	21,60 %
MP Pensjon PK	3 000 000	7,40 %
TINE SA	2 906 000	7,20 %
Felleskjøpet Agri SA	2 818 000	6,90 %
Skogbrand Forsikringsselskap Gjensidig	2 008 000	4,90 %
Norges Pelsdyrslag	1 278 000	3,10 %
Honningcentralen SA	500 000	1,20 %
Gartnerhallen SA	500 000	1,20 %
Totalt	40 606 000	100 %

Landbruksforsikring AS ble etablert i 2001 for å betjene personforsikringene til virksomhetene i Landbrukssamvirket. Selskapet har siden den gang utvidet forretningsområdene. Vi tilbyr i dag alle typer skadeforsikringer til bonden, privatpersoner og utvalgte bedrifter. Landbruksforsikring AS hadde ved årsskiftet et premievolum på 356 millioner kr som viser en fortsatt god vekst. Landbruksforsikring regnes som «bondens eget

forsikringssselskap». Selskapet har i dag 50 dyktige medarbeidere, og holder til i hyggelige kontorlokaler i Paleet på Karl Johans gate i Oslo.

A.2 Forsikringsresultat

Ved utgangen av 2016 hadde selskapet forsikringsavtaler innen person-, ting- og privatforsikring. Personforsikring omfatter yrkesskadeforsikring, gruppelivsforsikring, uførekapital, kollektiv ulykkesforsikring og reiseforsikring.

Privat- og landbrukskundene betjenes av eget salgsapparat, agenturer og gjennom selskapets nettside, mens næringslivskundene betjenes av selskapets næringslivsteam som også står for kontakten mot meglerapparatet. I 2016 har vi opplevd økt interesse og mange positive tilbakemeldinger fra både agenter og meglere.

Landbruksforsikring har også i 2016 hatt en betydelig vekst i brutto forfalt premie i privat- og næringslivssegmentet. Satsingen mot landbrukskunder har også vært vellykket. I løpet av 2016 økte antall forsikrede bruk fra 2.564 til 3.263. Selskapet har ved utgangen av 2016 om lag 17200 kunder fordelt på 3300 landbrukskunder, 9300 privatkunder og 4600 næringslivskunder.

	2012	2013	2014	2015	2016
Resultat før skattekostnad	8,7	20,3	23,3	29,1	39,5
Resultat av teknisk regnskap	-7,3	-2,1	-0,6	19,1	13,4
Forfalte bruttopremier	374,9	425	231,3	320	355,9
Opptjent bruttopremie	317,8	375,4	298	296,8	333,2
Premieinntekt for egen regning	169,4	154,3	139,2	148,5	179,4
Erstatningskostnader brutto	301	293	195,5	196,3	260,3
Erstatningskostnader for egen regning	165,6	127	92,6	101,1	125,2
Forsikringsrelaterte kost fer	24,8	30,2	59,7	34,5	44,2
Provisjonsinntekter	32,4	49,8	11,6	30,2	31,4
Skadeprosent brutto	94,70 %	78,10 %	65,60 %	66,10 %	78,10 %
Skadeprosent for egen regning	97,70 %	82,30 %	66,50 %	68,10 %	69,80 %
Kostnadsprosent brutto	18,00 %	21,30 %	23,90 %	21,80 %	22,70 %

Kostnadsprosent for egen regning	14,70 %	19,60 %	42,90 %	23,20 %	24,70 %
Combined brutto	112,70 %	99,40 %	89,50 %	87,90 %	100,80 %
Combined for egen regning	112,40 %	101,80 %	109,40 %	91,30 %	94,50 %
Solvenskapitaldekning i prosent	87,50 %	92,30 %	123,20 %	131,60 %	160,50 %
Eiendeler	908,1	1 047,90	890	921,8	970,8
Investeringer	430,4	516,6	529,5	565,7	575,9
Egenkapital	81,5	95	113,6	138,3	250,9

Tall i mill. kroner.

Brutto forfalt premie økte med 11 pst i 2016. Veksten har særlig vært relatert til bransjene Eiendom og Motor. I 2016 er resultatet negativt påvirket av flere storskader knyttet til brann, enn det som var forventet. I likhet med 2015 er resultatet positivt påvirket av inntektsføring av avsetninger særlig knyttet til persondekninger. Tingforsikringer har i større grad vært dekket av reassuransse enn personforsikringer, og dette forklarer i stor grad at skadeprosenten for egen regning er bedre enn brutto skadeprosent. Med virkning for 2017 er det inngått nye reassuransseavtaler som i større grad også dekker personforsikringer (kvotedekninger). Selskapet har klare vekstplaner fremover og i 2016 er antall årsverk økt med 6. Vekst i årsverk og endring provisjonsmodell til agenter medførte en noe høyere kostnadsprosent for 2016 sammenlignet med 2015.

For detaljerte tall per bransje henvises det til note 3 på side 42 i selskapets årsrapport for 2016.

A.3 Investeringsresultat

Landbruksforsikring AS har plassert sine investerte midler i obligasjoner og aksjer via utvalgte verdipapirfond. I tillegg har selskapet enkelte investeringer i eiendomsfond. Styret har vedtatt retningslinjer og fullmakter for kapitalforvaltningen som tar hensyn til den finansielle risikoen selskapets kapitalforvaltning er utsatt for, samt de lover og regler myndighetene har satt for forsikringssektorens virksomhet.

Risikoprofilen for markeds-, kreditt-, og likviditetsrisiko skal være lav til moderat. Risikoprofilen styres gjennom valg av instrumenter som er tilgjengelig for forvaltningsporteføljen, plasseringsbegrensninger og risikorammer.

Markedsrisikoen styres for renteporteføljen gjennom durasjonen i obligasjonsfondene. For aksjer styres markedsrisikoen gjennom ramme for maksimal aksjeeksponering og fordelingen mellom norske og internasjonale aksjefond. Markedsrisikoen vurderes i forhold til bufferkapitalen ved gjennomføring av månedlige stresstester og et maksimalt kapitalkrav for markedsrisiko.

Kredittrisikoen styres gjennom en begrensning på maksimalt tap som kan oppstå med 0,5% sannsynlighet. Dette beregnes med Solvens II-modellen for markedsrisiko.

Likviditetsrisikoen styres gjennom andel av bankinnskudd og obligasjoner med fortrinnsrett.

Forvaltningen av selskapets midler skjer innenfor risikorammer som tar hensyn til selskapets soliditet, behov for likviditet og forretningsmessige risiko. I note 8 er allokering av investeringsporteføljen spesifisert. Avkastning på finansielle investeringer utgjorde 4,9 pst i 2016 (2,07 pst i 2015).

For opplysninger om inntekter og utgifter fra investeringer oppdelt etter eiendelsklasse henvises det til note 11 på side 49 i selskapets årsrapport for 2016.

B. System for risikostyring og internkontroll

B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll

Risikostyringssystemet generelt

Selskapets risikostyring er bygget opp rundt følgende fire nøkkelfunksjoner:

- Risikostyringsfunksjon
- Compliancefunksjon
- Internrevisjonsfunksjon
- Aktuarfunksjon

Funksjonene skal tilfredsstillere flere krav, blant annet krav om nøkkelpersoners egnethet og hederlighet (fit and proper). Funksjonenes ansvarsområde og plikter er regulert i selskapets policy for risikostyring med underdokumenter.

Kort om funksjonene

Risikostyring

Kjerneoppgavene til risikostyringsfunksjonen er:

- Koordinering og kontroll av alle oppgaver knyttet til risikostyring
- Måling og vurdering av den totale risikosituasjonen inklusive identifisering av potensielle framtidige risikoer
- Rapportering til styret
- Rapportering til tilsyn og offentlighet

Risikostyringsfunksjonen er utkontraktert til Analytika Norge AS, v/ Lars Aga Reisæter

Compliance

Denne funksjonen er en del av internkontrollsystemet. I tillegg til å ha det overordnede ansvaret for internkontrollen, har compliancefunksjonen ansvar for følgende tre kjerneområder:

- Risiko kontroll (compliance risikoer)
- Early warning
- Gi råd til ledelsen

Compliancerisiko er definert som risiko for lovmessige eller regulatoriske sanksjoner, betydelige finansielle tap eller omdømmetap som følge av feil anvendelse eller manglende etterlevelse av lover og regler.

Compliancefunksjonen er ivaretatt av intern compliance ansvarlig fra og med 1.4.2016.

Internrevisjon

Internrevisjonen er helt uavhengig av alle 1.linjeoppgaver for å sikre uavhengighet. Dette sikres hos LF best ved å utkontraktere oppgaven. Internrevisjonen rapporterer direkte til styret, internrevisjonens arbeidsplan og prioriteringer blir også vedtatt av styret. Ansvarlig revisor møter regelmessig i styremøter. Kjerneoppgavene til internrevisor er:

- Revisjon basert på plan vedtatt av styret
- Rapportering til styret

Internrevisjon er utkontraktert til EY v/ Kristin Bekkeseth.

Aktuar

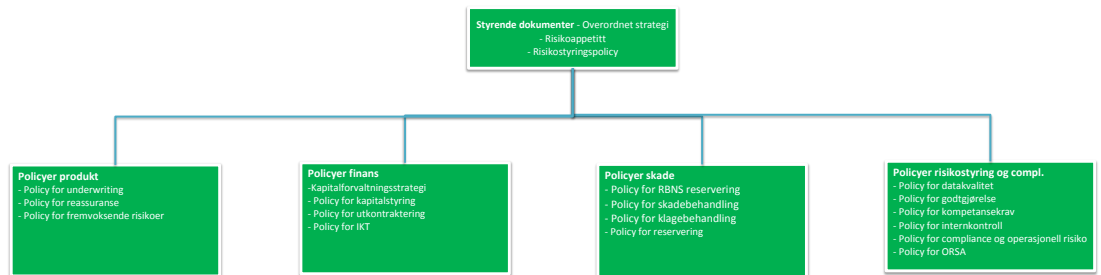
Aktuar funksjonens hovedoppgaver er:

- Koordinere og overvåke vurderingen av forsikrings tekniske avsetninger, metodebruk og datakvalitet
- Rapportering
- Gi støtte til risk management funksjonen

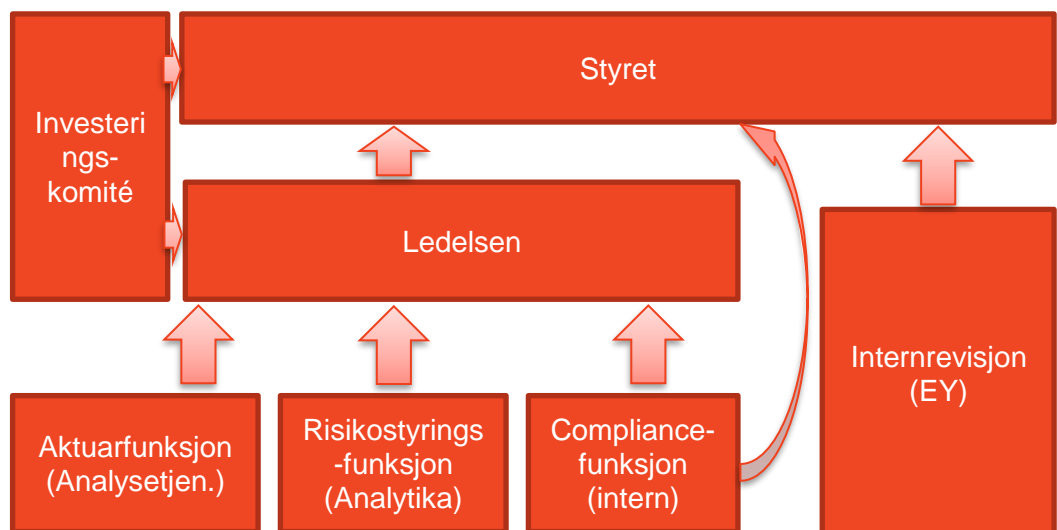
Aktuarfunksjonen er utkontraktert til Analysetjenester AS v/ Ørjan Ådland.

Styrende dokumenter

Selskapet har styrende dokumenter som regulerer sentrale deler av selskapets drift og risikotaking. Dokumenthierarkiet er vist i figuren under.

Ansvarsforhold og organisering av 1 linje er beskrevet fra siden 16 til 25 i selskapets årsrapport for 2016. Når det gjelder risikostyringssystemet er dette satt opp som vist i figuren under.

Godtgjørelsespolitikk

Selskapet har ingen resultatavhengig lønn. For øvrige opplysninger om selskapets godtgjørelsesordninger henvises det til note 20 på side 54 i selskapets årsrapport for 2016.

Nærstående parter

Landbruksforsikring har ytet forsikringsdekninger til flere eierselskaper. I tillegg selger Landkreditt Bank forsikringsprodukter på vegne av Landbruksforsikring AS. Alle dekninger

og avtaler knyttet til forsikringsdekninger og salg av forsikringsprodukter er basert på alminnelige forretningsmessige vilkår og følger prinsippet om «armlengdes avstand».

B.2 Krav til egnethet

Selskapets ledelse består per 31.12.2016 av:

- Håvard Jens Djupedal, administrerende direktør
- Knut Georg Arnø, direktør Økonomi og Finans
- Petter Justnes, direktør Salg og Marked
- Per Strand, direktør Skadebehandling
- Bjørn Araldsen, direktør Produkt og UW
- Tor Ivar Lykseth, direktør IT og Digitalisering

I tillegg regnes sentrale personer innen risikostyring som nøkkelpersonell, dette omfatter:

- Lars Aga Reisæter (outsourcet Risk Manager)
- Ørjan Ådland (outsourcet Aktuarfunksjon)
- Finn Jacob Enger (Compliance ansvarlig)

Foretaket har etablert retningslinjer for å sikre at personer i sentrale stillinger fyller kravene til egnethet, disse er beskrevet i foretakets «Policy for kompetansekrav og egnethet». Kravet består mellom annet av at ledelse, styremedlemmer, den daglige ledelse samt andre nøkkelpersoner har nødvendig erfaring, formell kompetanse og i det hele anses skikket for sine stillinger i selskapet. Lang erfaring kan veie opp for manglende formell kompetanse. I tillegg stilles det krav til skikkethet, inkludert en vurdering av vedkommende sitt omdømme og integritet. Det innhentes vandelsattest for å sikre at personer tilknyttet selskapet har en tilfredsstillende godandel.

B.3 Risikostyringssystemet, herunder egenvurderingen av risiko og solvens

Risikostyring er en sentral del av Landbruksforsikrings forretningsdrift. Risikovurderinger og beregninger av kapital- og risikomessige konsekvenser er en sentral del av alle vesentlige beslutninger.

Landbruksforsikring har etablert et risikostyringssystem som skal sikre at god risikostyring blir gjennomført og dokumentert på en tilfredsstillende måte og i henhold til finansforetaksloven med forskrifter samt forskrift om risikostyring og internkontroll.

Landbruksforsikring har rutiner, rapportsystemer og kontrollsystemer som sikrer selskapet tilfredsstillende kontroll over mulige risikoer. Det påligger alle i organisasjonen innenfor sitt ansvarsområde å sikre ivaretagelsen av dette, utover dette påligger det særlig de uavhengige kontrollfunksjonene å sikre at dette blir etterlevd. Det er administrerende direktør som har ansvaret for implementeringen av kontrollopplegget.

Det foreligger en oversikt over eksisterende fullmaktsforhold i selskapet. Tilsyn med at fullmaktene ikke er overskredet gjøres av compliance- og internrevisjonsfunksjonen.

Selskapets compliancefunksjon skal kontrollere at reglene for behandling av personopplysninger er tilfredsstillt i eget selskap og hos leverandører.

Styring og kontroll av sentrale risikoområder

FORSIKRINGSRISIKO

Styret fastsetter rammene for forsikringsvirksomhetens samlede risikoeksponering og prinsippene for beregning av disse.

Administrasjonen skal kvartalsvis på aggregert nivå, vurdere og rapportere til styret utviklingen med hensyn til forventet resultat, risikofaktorer og maksimalt tapspotensiale i forhold til faktisk skadeutvikling og sannsynlig utvikling fremover.

MARKEDSRISIKO

Styret fastsetter rammene for finansforvaltningen, herunder retningslinjene for plassering og betingelsene for å sette forvaltningen ut til andre.

Risk Manger skal månedlig rapportere til ledelsen og styret utviklingen med hensyn til forventet resultat og risikoeksponering.

HVITVASKINGSRISIKO

Complianceofficer er hvitvaskingsansvarlig. Selskapet har en egen «Instruks for hvitvasking og terrorfinansiering» som gir føringer for styring av denne risikoen. I tillegg til å ha gjennomført opplæring i å avdekke hvitvasking og terrorfinansiering for sine ansatte.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditeten styres etter prinsipper og retningslinjer gitt i en egen Policy for markeds-, ALM og likviditetsrisiko.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko måles og styres i henhold til en egen Policy for operasjonell og compliance risiko.

MOTPARTSRISIKO

Motpartsrisiko oppstår i første rekke ovenfor reassuransemotparter og på investeringssiden. Omfanget av dette er regulert i «Policy for Reassuranse» og «Policy for markeds-, ALM- og likviditetsrisiko».

AVSETNINGSRISIKO

Risikoen ved uriktige avsetninger, eller uventede bevegelser på eldre skader, er regulert i «Policy for aktuarfunksjonen» og «Policy for verdivurdering av forsikringstekniske avsetninger».

FREMVOKSENDE RISIKOER

Foretaket har i alle risikovurderinger og ORSA gjennomganger fokus på risikoer som ikke ennå har materialisert seg, men som kan bli relevante i fremtiden. For selskapet vurderes dette å inkludere, men ikke være begrenset til:

- Utbredelse av dyresykdommer
- Offentlige tiltak (eksemplifisert ved tiltakene som har blitt satt i verk ifm MRSA)
- Politiske endringer innen landbruket
- Klimaendringer
- Redusert tilgjengelighet/ dyrere reassurans
- Endringer i markedet, for eksempel som et resultat at selskaper av type Google eller Facebook går inn i forsikringsmarkedet med sin kjennskap til kundene og datagrunnlag

RAPPORTERING TIL DET OFFENTLIGE

Rapportering til offentlige instanser skal utføres i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Se «Policy for ekstern rapportering».

AKTUAR

Foretaket har etablert avtale med aktuar vedrørende leveranse av aktuarterjenester. Leveransen skal være i overensstemmelse med «Policy for utkontraktering» og «Policy for aktuarfunksjon».

SKADEBEHANDLING OG SKADEUTBETALING

Foretaket har retningslinjer og rutiner som sikrer en forsvarlig og tilfredsstillende behandling av alle skader. Det blir også jevnlig foretatt uavhengige skaderevisjoner. Foretaket har en egen kvalitetshåndbok som beskriver dette.

REGNSKAPSRAPPORTER

Det skal kvartalsvis utarbeides og styrebehandles rapport som viser regnskapsmessig avvik i forhold til periodisert budsjett, prognose for den aktuelle budsjettperioden, og avvik mellom prognose og budsjett. Det skal også utarbeides månedsregnskap som styringsinformasjon for ledelse og styre.

IKT

Det skal foreligge mål og retningslinjer for selskapets IKT virksomhet. For den delen av IKT- virksomheten som er utkontraktert, skal det utarbeides egne retningslinjer som skal sikre leveransen. Selskapet skal i henhold til krav i forskrift, minst en gang årlig, eller ved endringer som har betydning for IKT-sikkerheten, gjennomføre risikoanalyser for å påse at risiko styres innenfor akseptable grenser i forhold til foretakets virksomhet.

Administrerende direktør har ansvaret for at selskapet IKT virksomhet drives i samsvar IKT forskriften.

RISIKOVURDERING

Med utgangspunkt i definerte mål og strategier skal det minst en gang i året foretas en gjennomgang av vesentlige risikoer for alle virksomhetsområder i selskapet. Det skal en gang i året foretas en gjennomgang av vesentlige risikoer i selskapet og de interne kontrolltiltak som sikrer mot disse. Administrerende direktør skal minst en gang i året utarbeide en samlet vurdering av risikosituasjonen som forelegges styret til behandling.

Kvartalsvis skal Risk Manager, Compliance og Aktuar rapportere til styret hvorvidt selskapet opererer innenfor policyer, retningslinjer og lovverk i tillegg til å rapportere på oppfølging av den årlige gjennomgangen.

EGENVURDERING AV RISIKOEKSPONERING OG KAPITALBEHOV (ORSA)

Styret er ansvarlig for at selskapet som en del av risikostyringssystemet gjennomfører en egevaluering av selskapets risikoeksponering og risikoprofil, og tilhørende kapitalbehov, i overensstemmelse med kravet i Finansforetaksloven § 16-6 med forskrifter. Styret skal sørge for at selskapet gjennomfører en vurdering av alle vesentlige risikoer selskapet eksponeres mot, både på kort og lang sikt, og av kapitalbehov for å kunne dekke denne risikoeksponeringen, samt evnen til å kunne innfri forpliktelser i forbindelse med forsikringskontrakter.

Det skal som en del av prosessen gjennomføres en vurdering av hvorvidt standardmodellen gjenspeiler selskapets risikoprofil, og i hvor stor grad kapitalkravet beregnet av standardmodellen er i overensstemmelse med selskapets egenvurderte kapitalbehov.

Styret skal sørge for at det gjennomføres vurderinger av om selskapet har tilstrekkelig kapital gitt selskapets strategi og ta høyde for risikoer som kan oppstå i forbindelse med utilstrekkelig kapital eller mangler i virksomhetsstyringssystemet, samt tiltak fra ledelsen som kan påvirke selskapets risikoprofil.

ORSA-prosessen skal forsikre at selskapets ledelse og styre skal ha eierskap og tilstrekkelig informasjon og forståelse av selskapets solvensbehov og solvenskapital.

ORSA skal gjennomføres minimum årlig. Ekstraordinære gjennomføringer skal skje i forbindelse med vesentlige strategiske endringer, eksempelvis overtagelse og fusjon, eller vesentlige endringer i vedtatt risikoappetitt, driftsmiljø, herunder makroøkonomiske, regulatoriske og konkurranseforhold. Enkelte forhåndsdefinerte hendelser vil automatisk nødvendiggjøre en ny ORSA-gjennomføring. Disse hendelsene er som følger:

- Overtagelse av selskap > 25 % av Selskapets egenkapital
- Fusjon av Selskapet med et annet selskap

Den årlige ORSA-gjennomføringen skal resultere i en rapport som skal innfri kravene i finansforetaksloven. Rapporten skal foreligge i løpet av første halvdel av finansåret. Den skal godkjennes av styret og deretter oversendes Finanstilsynet snarest mulig, og innen to uker.

ORSA-rapporten skal være i overensstemmelse med selskapets strategi og skal ta høyde for strategiperioden. Enhver strategisk beslutning som vil påvirke risikoprofil og/eller solvenskapitalen, skal vurderes gjennom ORSA-prosessen før beslutningen gjennomføres. Alle vesentlige risikoer som kommer frem i periodisk risikorapportering skal også vurderes i ORSA prosessen

Risk Manager er ansvarlig for selskapets operative ORSA-gjennomføring og for at den implementeres i henhold til lovkrav og ORSA policy.

Internrevisjonen skal foreta en uavhengig evaluering og vurdering av ORSA-prosess og -rapport.

Styret skal sørge for at selskapet årlig gjennomfører ORSA i tråd med kravene uttrykt i lovverket.

I første kvartal vil selskapet foreta beregning av kapitalkrav ved bruk av standardmodellen. Deretter gjennomføres en analyseprosess, med risikoevaluering, avviksanalyse og vurdering av kapitalisering basert på standardmodellens forutsetninger og resultater.

Parallelt med analyseprosessen vil Selskapet gjennomføre en egenvurdering av kapitalbehov for å dekke all relevant, faktisk og potensiell risikoeksponering, kalt ORSA-prosessen. Dette kapitalbehovet sammenliknes med kapitalkravet beregnet av standardmodellen. Årets ORSA-prosess vil baseres på foregående risikorapporter, internkontroll, risikoevaluering og vurderinger gjort av selskapets aktuar og compliancefunksjon. Risk Manager har det overordnede ansvaret for initiering og organisering av gjennomføring. Styret skal være aktivt deltagende i prosessen gjennom vurderinger av sentrale elementer og gjennomgang i styremøter

Innen utgangen av første halvår, oppsummeres selskapets egenvurdering i en sluttrapport; ORSA-rapporten. ORSA-rapporten overleveres til internrevisjon for gjennomgang.

Rapporten godkjennes av internrevisjonen og skal deretter godkjennes av styret.

I tredje og fjerde kvartal vil det utarbeides grunnlag for neste års ORSA-gjennomføring, i forbindelse med Selskapets internkontrollprosess, risikorapport, vurdering og måling av risikoappetitt, samt rapportering fra selskapets aktuar og compliancefunksjon.

B.4 Internkontrollsystem

Effektiv risikostyring og internkontroll forutsetter klare organisatoriske skiller mellom linjen, risikostyring og internrevisjon. I tråd med ledende praksis har Landbruksforsikring AS etablert en modell med tre forsvarslinjer:

Første forsvarslinje: Ledere av forretnings- og støtteområdene har ansvaret for den daglige risikostyringen innenfor sitt ansvarsområde. De skal til enhver tid påse at risikostyringen og risikoeksponeringen er innenfor de rammer og overordnede styringsprinsipper som er besluttet av styret eller administrerende direktør.

Andre forsvarslinje: Risikostyringsfunksjonen er organisert uavhengig av forretningsenhetene og rapporterer direkte til administrerende direktør. Funksjonen har ansvaret for videreutvikling av rammeverk for risikostyring, inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Funksjonen er videre ansvarlig for uavhengig oppfølging og rapportering av risikoeksponeringen, og at selskapet etterlever gjeldende lover og forskrifter.

Tredje forsvarslinje: Internrevisjonen overvåker at risikostyring og internkontroll er målrettet, effektivt og fungerer som forutsatt, herunder en evaluering av virksomhetens første og andre forsvarslinje. Internrevisjonen rapporterer periodisk til RRU og styret.

B.5 Internrevisjonsfunksjon

Internrevisjonen er underlagt styret, og utgjør selskapets tredje forsvarslinje.

Internrevisjonen har periodisk rapportering til og dialog med styret og RRU. Løpende administrativ kontakt, herunder planarbeid, koordineres med administrerende direktør eller den han delegerer dette til.

Internrevisjonen skal gjennomføre periodiske møter med administrerende direktør eller den han delegerer dette til. Dette for å diskutere problemstillinger og anbefalinger knyttet til risikostyring og internkontroll, samt erfaringsoverføring og avstemming av kontrollaktiviteter for å bidra til effektiv gjennomføring av internrevisjonen.

Internrevisjonen kan ikke påta seg revisjonsoppgaver eller rådgivningsoppdrag som kan svekke internrevisors uavhengighet og objektivitet. Dersom det er oppdrag som potensielt kan svekke uavhengigheten eller objektiviteten skal det redegjøres om disse forholdene til Revisjons- og Risikoutvalget (RRU). RRU skal i den løpende rapportering bli orientert om alle godkjente tilleggsoppgaver. Dette skal bidra til at internrevisor har den nødvendige grad av uavhengighet og objektivitet i det løpende revisjonsarbeid.

B.6 Aktuarfunksjon

Aktuarfunksjonen er en andrelinjefunksjon, altså en kontrollfunksjon. Generelt for alle de fire nøkkelfunksjonene under Solvens II gjelder det at funksjonen skal være «upåvirket» i sin rolle. I dette ligger det blant annet at personer knyttet til aktuarfunksjonen skal, med unntak av godtgjørelse for utført arbeid, være økonomisk uavhengig av selskapet.

Aktuarfunksjonen skal heller aldri komme i en situasjon der den vurderer/kontrollerer sitt eget arbeid.

Aktuarfunksjonen skal være egnet og kompetent. En konkretisering av kravene dette innebærer er beskrevet i utkontrakteringsavtalen med leverandøren av tjenesten.

Solvens II – regelverket definerer en rekke ansvarsområder for aktuarfunksjonen, hvor et sentralt element er koordinering av beregningen av de forsikringstekniske avsetningene.

Aktuarfunksjonen i Landbruksforsikring har ansvar for

- **Koordinere beregningen av forsikringstekniske avsetninger**

Aktuarfunksjonen sin hovedoppgave er å koordinere beregningen av de forsikringstekniske avsetningene. Dette innebærer følgende:

- Sikre at modeller og metoder er hensiktsmessige
- Vurdere tilstrekkelighet og kvalitet på data
- Sammenligne beste estimat med faktisk erfaring
- Informere administrasjon og Styret om beregningene sin tilstrekkelighet og pålitelighet gjennom en årlig rapport.

De forsikringstekniske avsetningene består av beste estimat av premie- og skadeavsetninger, samt en risikomargin. Prinsipper og retningslinjer for verdivurderingen av de enkelte elementene er nærmere beskrevet i egen policy.

- **Vurdering av datakvaliteten**

Aktuarfunksjonen skal vurdere konsistensen i interne og eksterne data brukt i beregningen av de forsikringstekniske avsetningene mot datakvalitetsstandarder definert i Solvens II direktivet. I tilfeller der det er relevant skal aktuarfunksjonen komme med innspill og anbefalinger til interne prosedyrer for å forbedre datakvaliteten. Dette for å sikre at selskapet er i stand til å etterkomme Solvens II – kravene.

- **Vurdering av underwritingpolicy, reassuranspolicy og reassuransprogrammet**

- **Bidra til effektiv risikostyring**

For å sikre en god og effektiv risikostyring, skal aktuar bidra til denne prosessen med analyser og input ved behov.

B.7 Utkontraktering

Foretakets utkontrakteringsavtaler skal være skriftlig og skal baseres på selskapets mål og retningslinjer for det fagområdet utkontrakteringen gjelder for. Avtalene skal sikre selskapet rett til å inspisere og kontrollere de av leverandørens aktiviteter som er knyttet til avtalen og sikre at Finanstilsynet gis tilgang til opplysninger fra og tilsyn hos leverandøren og ellers oppfylle betingelser som Finanstilsynet har satt for utkontraktering.

Selskapets styre skal fortsatt ha ansvaret for den virksomhet som utkontrakteres.

Det må fremgå av skriftlig avtale hvilken virksomhet som utkontrakteres. Selskapet må selv ha kompetanse til å vurdere om oppdragstaker utfører oppdraget tilfredsstillende. Selskapet skal fortløpende ha mulighet til å identifisere og kontrollere de risikoer som er knyttet til utkontraktering av oppgavene. Selskapet må sikre rimelig rett til oppsigelse av avtalen under

betryggende forhold til alternativ løsning er etablert. Selskapet skal også sikre seg grunnlag for å kunne ivareta behov for informasjon til kunder og eiere.

Selskapet skal forsikre seg om at leverandørens systemer, drift og sikkerhet har tilfredsstillende kvalitet og oppfølging og skal inneholde krav til leverandøren om taushetsplikt. Utkontrakterte oppgaver skal vurderes årlig i forhold til kvalitet og leveranser

I henhold til § 4 c i Finanstilsynsloven skal selskapet melde fra til Finanstilsynet ved inngåelse av avtale om utkontraktering av virksomhet, ved senere endring av slik avtale og ved bytte av oppdragstaker. Meldingen skal gis minst 60 dager før iverksettelsen av avtalen, avtaleendringen eller byttet av oppdragstaker.

Leverandører som behandler personopplysninger på vegne av Landbruksforsikring AS skal enten ha egen konsesjon for behandling av personopplysninger eller være underlagt de prinsipper, tiltak og dokumentasjonskrav som er satt for Landbruksforsikring AS sin behandling av personopplysninger. De krav Landbruksforsikring AS stiller skal framgå av avtalen med den enkelte leverandør.

Har leverandøren egen konsesjon skal Landbruksforsikring AS iverksette de tiltak de finner nødvendig for å forsikre seg om at alle krav etterleves.

B.8 Vurdering

Landbruksforsikring vurderer foretakets system for risikostyring og internkontroll å være hensiktsmessig med hensyn til arten, omfanget og kompleksiteten av risikoene som er knyttet til foretakets virksomhet. Premievolumet er relativt begrenset som andel av det norske markedet, og selskapet har ingen «ikke standard» forsikringseksposering. Innen investeringsrisiko har selskapet en konservativ investeringsstrategi, der majoriteten av midlene blir plassert i obligasjonsfond med begrenset rente- og kredittrisiko. Totalt sett vurderes derfor både omfang og kompleksitet å være begrenset, og derfor tillate risiko- og compliancefunksjoner med relativt begrenset antall årsverk.

Risikostyring og rapporteringsrutiner som er satt opp vurderes som velfungerende og egnet til å fange opp reelle risikoer for selskapet.

C. Risikoprofil

C.1 Forsikringsrisiko

Forsikringsrisikoen blir tett fulgt opp av første linje, ansvarlig for dette er produktavdelingen. Utover dette er forsikringsrisikoen en av de mest sentrale delene som følges opp av selskapets risikostyringsfunksjoner, i første rekke risk manager og aktuarfunksjon. Risikoen blir målt og fulgt opp gjennom regelmessig gjennomgang og rapportering fra risk manager:

- Daglig rapportering og måling: Daglig sendes rapport som inneholder utvikling i premie, kunder og skader fra risk manager til hele ledergruppen
- Månedlig rapportering og måling: Månedlig sendes rapport som inneholder utvikling, rabattbruk, skader og resultater fra risk manager til ledergruppen
- Kvartalsvis rapportering og måling: Kvartalsvis gjennomgås hele risikobildet innen forsikring av risk manager og rapporteres til styret

Risikoen blir også fulgt opp av aktuarfunksjon:

- Kvartalsvis reserve- og risikovurdering: Beregning av reservebehov og rapportering til økonomifunksjonen
- Årlig aktuarrapport: Årlig rapport til styre- og ledelse

Vesentlige risikoer

Selskapets mest vesentlige forsikringsrisiko er innen personforsikringer. Dette er både på grunn av selskapets volum mot landbrukssamvirke og selskapets reassuransestructur. Innen tingforsikring reassureres en betydelig andel med kvoteavtaler, personforsikring er bare dekket av XL dekninger. De mest vesentlige risikoene innen forsikring vurderes derfor å være

- Katastrofe som berører en av Norturas større anlegg i arbeidstiden
- «Feilreservering» på langhalede personbransjer
- Feilprising og antiseleksjon innen tingforsikring

For å redusere risikoen har selskapet inngått en kvoteavtale, også innen personforsikring, fra og med 1.1.2017. Generelt har selskapet betydelig innslag av reassurans for å redusere risikoen for egen regning. Egenregningen varierer fra 100% på ansvar, til 40% på tingforsikring. For å sikre at reassuransavtalene er mest mulig tilpasset selskapets behov

for risikoreduksjon har selskapet en årlig prosess der reassuranseprogram og forventet volum gjennomgås av reassuranseansvarlig og risikostyring før revidert reassuransestrategi blir vedtatt av styret. Reassuranse er også en sentral del av aktuars- og risk managers periodiske vurderinger.

Stresstester

Selskapet bruker i stor grad stresstester og følsomhetsanalyser som er basert på, og/ eller ligger tett opp til scenarioene som er definert i standardmodellen i Solvens II. I tillegg lages det følsomhetsanalyser for korrelasjon. Selskapet vurderer antagelsene om korrelasjon, eller manglende korrelasjon mellom ulike bransjer, å være en av de mest usikre forutsetningene som har mest påvirkning på resultatet fra standardmodellen. Selskapet gjør derfor stresstester med ulike korrelasjonsnivå, også 1.

Det gjennomføres også følsomhetsanalyser på endring i standardavviket og volumendringer per bransje.

C.2 Markedsrisiko

Markedsrisikoen blir tett fulgt opp av første linje, ansvarlig for dette er økonomiavdelingen. Utover dette er markedsrisikoen en av de mest sentrale delene som følges opp av selskapets risikostyringsfunksjoner, i første rekke risk manager og rapporteringsfunksjon hos Alfred Berg. Risikoen blir målt og fulgt opp gjennom regelmessig gjennomgang og rapportering fra risk manager:

- Daglig rapportering og måling: Daglig oppfølging basert på rapporter fra forvaltere
- Månedlig rapportering og måling: Månedlig sendes rapport som inneholder utvikling, utnyttelse av grenser og resultater fra risk manager til CEO og CFO
- Kvartalsvis rapportering og måling: Kvartalsvis gjennomgås hele risikobildet innen investeringer av risk manager og rapporteres til styret

Risikoen blir også fulgt opp av Alfred Berg:

- Daglig rapportering
- Månedlige rapporter

Forsiktighetsprinsippet

Selskapets finansforvaltning skjer i henhold til forsiktighetsprinsippet. Dette sikres gjennom policyrammeverk og ansvarsdeling.

Styret

Styret fastsetter og vedtar mål, overordnede rammer og retningslinjer for kapitalforvaltningen og styringen av likviditetsrisikoen. Styret beslutter om plasseringer kan foretas direkte i markedet uten å benytte forvalter. Styret beslutter eventuelle endringer i krav til finansiell rating for finansinstitusjoner og utstedere av verdipapirer. Styret beslutter rammene for bruk av derivater.

Styret utpeker en investeringskomité bestående av 3 medlemmer. Medlemmene skal ha relevant finansfaglig kompetanse. Styret kan når som helst foreta endringer i sammensetningen av investerings-komiteen.

Investeringskomiteen

Investeringskomiteen avholder møte ved behov, dog minst fire ganger pr år. Investeringskomiteen trer sammen når enten adm. direktør, styret eller ett av Investeringskomiteens medlemmer ber om det, eller på forhåndsavtalte tidspunkt.

Investeringskomiteen er rådgivende organ for styret og administrasjonen, og har ingen besluttende myndighet. Investeringskomiteen skal holde seg orientert om utviklingen i finansmarkedene og gi Selskapet informasjon og råd i valg av investeringer, forvaltere og aktivaallokering.

Investeringskomiteen skal gi en begrunnet vurdering til Selskapets styre:

- av selskapets system for styring og kontroll av kapitalforvaltningen, herunder bekreftelse på oppfølgingen av internkontroll hos ekstern forvalter
- ved revisjon av investeringsmandat, herunder valg av strategi og rammer
- ved investering i nye produkter og produkter som ikke er likvide med daglig prising i markedet
- ved evaluering av oppnådd avkastning i forhold til finansielle målsetninger og fastsatte referanseindekser

Administrerende direktør

Administrerende direktør har det utøvende ansvar for kapitalforvaltningen i henhold til, og innenfor de fullmakter som er fastsatt av styret og som fremgår av selskapets investeringsmandat:

- Daglig drift av forvaltningen, herunder kjøp og salg av fondsandeler
- Taktisk disponering, herunder rebalansering og eventuelt flytting av investeringer til andre fond, også hos anerkjente forvaltere som ikke i dag benyttes av selskapet
- Legge forslag om eventuelle investeringer i øvrige produkter fram for Investeringskomiteen, investeringskomiteens anbefaling skal legges frem for styret før det fattes vedtak.

Adm. direktør har ansvaret for å ajourholde «Policy for styring av markeds- og likviditetsrisiko». Policyen skal forelegges styret for revurdering minst en gang pr år.

Økonomisjef

Økonomisjef har ansvar for gjennomføring av likviditetsstyringen, oppfølging av likviditetsrisiko, rapportering og kontroll, herunder etterfølgende:

- Oversendelse av all relevant informasjon/dokumentasjon til bruk ved ekstern utarbeidelse av oversikter og totalrapportering til styret.
- Oppgjørsfunksjon og avstemming.
- 1. linje kontroll med oppfyllelse av rammer for allokering og risiko, samt forhold til lover og forskrifter. Resultat fra kontrollen rapporteres til styret (se pkt 7).

Eksterne forvaltere

Eksterne forvaltere skal månedlig rapportere avkastning, risiko, allokering mv. for porteføljen.

En forvalter forestår totalrapportering (se pkt 8) med omfang og hyppighet i henhold til avtale,

Risk Manager

Risk manager har ansvar for

- Kontroll og overvåkning av at kapitalforvaltningen utøves i tråd med denne policyen og øvrige retningslinjer for forvaltningen
- Etablere rutiner for å sikre at slik kontroll og overvåkning kan finne sted
- Rapportere brudd i forhold til strategi for kapitalforvaltning, rammer, retningslinjer og lovverk
- Rapportere regelmessig (kvartalsvis) til styret om risiko, resultater og etterlevelse av kapitalforvaltningsstrategien

Selskapet har også en konservativ investeringspolicy. Hoveddelen av investeringer er i investment grade obligasjoner med relativt kort rentebinding, derivat brukes bare til sikring. Konsentrasjon mot enkeltmotparter er begrenset til 3% av totalporteføljen. På grunn av et relativt begrenset norsk obligasjonsmarked er det likevel en konsentrasjon mot finansbransjen innen renteinvesteringer. Dette vurderes å være akseptabelt siden det er snakk om solide utstedere og papirer.

Stresstesting og følsomhetsanalyser innen markedsrisiko er i stor grad basert på standardmodellen i Solvens II regelverket. I tillegg stresses porteføljen med maks utnyttelse av rammer.

C.3 Kredittrisiko

Kredittrisiko for Landbruksforsikring gjelder hovedsakelig reassurandører, bankinnskudd og noen av de større kundene. Spreadrisiko vurderes som en del av markedsrisiko.

Reassuransepolicyen stiller krav til rating og antall aktører per kontrakt. Minimum rating er BBB. Dette sikrer at motpartsrisikoen innen reassuranse minimeres. Selskapet følger også opp eventuelle hendelser som kan øke kredittrisiko. Når det gjelder bankinnskudd følges også samme prinsipp her.

På grunn av enkelte historiske avtaler med eierkunder har selskapet relativt store fordringer på disse. Selskapet vurderer motpartsrisikoen på disse til å være lav.

Stresstesting og følsomhetsanalyser innen kredittrisiko foretas ved å øke LGD til 100% (fra 50% i standardmodellen) og ved å doble PD i forhold til standardmodellen.

C.4 Likviditetsrisiko

Landbruksforsikring vurderer likviditetsrisikoen å være lav ettersom majoriteten av kundene betaler premien forskuddsvis.

Per 31.12.2016 har Landbruksforsikring en kontantbeholdning på NOK40,3 m. Dette utgjør per 31.12.2016 7,2 % av Landbruksforsikrings brutto forsikringsforpliktelse. I tillegg har selskapet NOK59,0 m i Obligasjoner med fortrinnsrett, dette vurderes også å være investeringer som fortsatt vil være likvide i en stresset situasjon. I tillegg vurderes resten av IG porteføljen på ca NOK290 mill å være likvid i en realistisk stresset situasjon.

Landbruksforsikring gjør alle sine investeringer gjennom fond, og har som en del av investeringsstrategien følgende rammer:

- Aksjeporteføljen skal bestå av likvide aksjer i solide og større selskaper
- Norske aksjer og grunnfondsbevis skal hovedsakelig være notert på Oslo Børs hovedliste
- Renteinvesteringer skjer gjennom fond som investerer i likvide papirer

Samlet sett vurderes det at selskapets samlede likviditetsrisiko er lav. Dette er en risiko som må styres operasjonelt og det anses ikke som nødvendig å sette av kapital for denne risikoen.

C.5 Operasjonell risiko

Landbruksforsikring har et etablert risikostyringsrammeverk, dette gjelder både første linje og andrelinje. Policyer, rutinebeskrivelser og fullmaktsmatriser skal minimere risikoen for oppraskhendelser som for alvorlige konsekvenser.

De antatt største iboende operasjonelle risikoene er knyttet til de ansatte og IT, i særlig grad nyansatte, lav bemanning og IT systemene. I tillegg kommer flere historiske forsikringsdekninger med et oppsett som gjør disse krevende å drifte.

Forsikringssystemet TIA har vært i bruk siden 2009, men det utvikles stadig. Det representerer således fortsatt risiko for så vel systemtekniske feil som brukerfeil. Dette følges tett, og selskapet bygger opp en sterkere intern IT kompetanse for å redusere denne risikoen.

Muligheten for å bli rammet av svindel, både fra interne og eksterne, øker også med størrelsen på selskapet. Landbruksforsikring har satt i gang ulike tiltak for å redusere denne risikoen. Dette inkluderer mislighetsrevisjon gjennomført av revisor, samt interne rutiner.

Som finansforetak er vi også omfattet av risiko for å bli utnyttet i hvitvaskingsammenheng. Vi vurderer risikoen for at vi blir brukt til hvitvasking som liten, gitt at tilfellet ikke også vil bli definert som svindel. For å redusere risikoen for hvitvasking har vi gjennomført opplæring av de ansatte i samarbeid med Faver, som har utstrakt erfaring med å avdekke svindel og hvitvasking.

Landbruksforsikring gjennomfører årlig en internkontrollvurdering i selskapet, inkludert en detaljert gjennomgang på de ulike forretningsområdene. Dette benyttes også som et underlag til ORSA prosessen.

Det er ansatt en egen compliance ansvarlig i 2016 med ansvar for internkontrollsystemet, samt etterlevelse av interne og eksterne lover og forskrifter.

Operasjonell risiko stresstestes i tråd med standardmodellen i Solvens II. Volum på premie- og/eller avsetninger justeres i tråd med ulike budsjetterte utfall for å vise effekten av dette på kapitalkrav.

C.6 Andre vesentlige risikoer

Forretningsmessige risiko oppstår som en følge av eksterne forhold eller hendelser som påvirker selskapets interesser. Dette kan være konkurrentstrategier, politisk utvikling, reguleringer og skatteforhold.

I det norske markedet tar de små selskapene markedsandeler fra de store. Denne trenden har pågått en del år. Man må regne med at de store på et tidspunkt vil bruke sin styrke til å bremse eller reversere denne trenden. Risikoen for Landbruksforsikring er at de store gode kundene velger å bytte leverandør, og at konkurransen generelt i markedet vil bli hardere. Konkurransesituasjonen er hensyntatt i budsjett og kapitalplan, og en ytterligere forverring av konkurransesituasjonen er hensynstatt i framskrivningen under stress.

Landbruksforsikring har også inngått en avtale om å overta personforsikringene til medlemmer i Bondelaget fra Gjensidige fra 1.okt 2017. Dette vil redusere avhengigheten av eksisterende kunder betydelig.

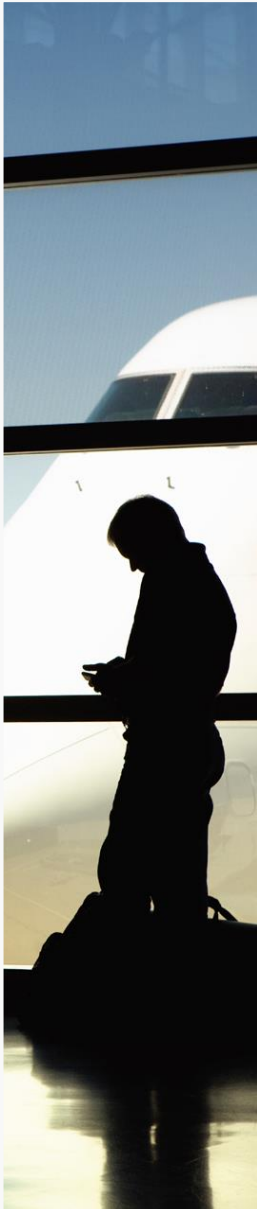
Effekter av oppløsning av reserver

Reservene i Solvens II regelverket avviker noe fra dagens regnskapsmessige tekniske reserver og fra skattemessig regnskap. Den største forskjellen er at sikkerhetsavsetninger som fortsatt tas hensyn til i skatteberegningen ikke har en plass i balansen og i Solvens II. Regnskapsbalansen har heller ingen risikomargin slik solvens II balansen har. I 2017 vil vi, som i 2016, måtte operere med tre ulike definisjoner for tekniske avsetninger

- Regnskapsmessige avsetninger som tilsvarer avsetningene slik de var frem til og med 2015, men uten sikkerhetsavsetninger
- Skattemessige avsetninger som tilsvarer avsetningene slik de var frem til og med 2015 inkludert sikkerhetsavsetninger
- Solvens II avsetninger som er beregnet ut fra metodikken beskrevet i Solvens II regelverket

Nivåmessig vil de skattemessige avsetningen være høyere enn Solvens II avsetningene som igjen vil overstige de regnskapsmessige avsetningene.

Differansen i nivået på avsetninger får en skatteeffekt. Vi vil få en skattegjeld som tilsvarer 25% av differansen mellom skattemessige avsetninger og avsetningene innen de respektive regimene. Solvensmessig vil ikke det påvirke i nevneverdig grad da skattegjeld går til fratrukk i kapitalkravet (Risk mitigation effect of deferred taxes). Det vil først få en solvensmessig effekt hvis avsetningene skattemessig blir endret og skatten blir innbetalt. Basert på all informasjon og signaler vi har mottatt fra myndigheter og andre vurderer vi muligheten for at skattereglene skal endres slik at denne skatten blir betalbar i løpet av 2017 som svært liten.

Skriv inn bildetekst her.

Hvis du vil erstatte bildet med ditt eget, merker du det og trykker Slett. Det vises en plassholder du kan klikke for å merke bildet.

D. Verdsetting for solvensformål

D.1 Eiendeler

Tabellen under er hentet fra selskapets regnskapsmessige balanse per 31.12.2016, og viser verdi av selskapets eiendeler.

Tall i tusen kroner	Solvensregnskap	Finansregnskap
Sum immaterielle eiendeler	0	12 726
Sum investeringer	575 850	575 850
Sum gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser	177 931	162 495
Sum fordringer	138 574	165 219
Sum andre eiendeler	41 871	41 871
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	12 647	12 647
SUM EIENDELER	946 873	970 807

Landbruksforsikring AS kategoriserer sine investeringer som finansielle eiendeler som verdsettes til virkelig verdi over resultatet. Aksjefond, obligasjonsfond og andre finansielle eiendeler er derfor bokført til markedsverdi 31.12.2016. I all hovedsak er underliggende investeringer i noterte foretak. Benyttede priser knyttet til eiendomsfondene er avgitt av eksterne forvaltningsselskaper som fastsetter verdier på underliggende eiendommer. Det er ingen differanse mellom finans- og solvensregnskapet.

Immaterielle eiendeler settes til 0 i solvensregnskapet.

Gjenforsikringsandel er har ulik verdsetting i finans- og solvensregnskap. I solvensregnskapet beregnes dette beløpet som nåverdien av forventet inngående kontantstrøm fra selskapets reassuranseavtaler. I tillegg er det en differanse som kommer av ulik behandling av en risikodelingsavtale i finans- og solvensregnskapet.

Fordringer blir verdsatt likt i finans- og solvensregnskap. Differansen i beløp er knyttet til risikodelingsavtalen som det også refereres til under gjenforsikringsandel.

For øvrige eiendeler er verdsetting under solvensregnskap og finansregnskap lik, for mer detaljer refereres det til Landbruksforsikrings årsregnskap per 31.12.2016 note 1.

D.2 Forsikringstekniske avsetninger

Line of Business	Home country
Medical expense insurance (1000s)	1 714,08
Income protection insurance (1000s)	156 329,22
Workers' compensation insurance (1000s)	114 769,36
Motor vehicle liability insurance (1000s)	38 351,52
Other motor insurance (1000s)	36 942,93
Marine, aviation and transport insurance (1000s)	1 865,65
Fire and other damage to property insurance (1000s)	137 624,14
General liability insurance (1000s)	18 666,70
Miscellaneous financial loss (1000s)	7 029,29

I tillegg til total beste estimat på NOK513,3 mill, består forsikringstekniske avsetninger av en risikomargin på NOK26,3 mill.

Segmentering

Analyser gjøres på segmenter som i hovedsak tilsvarer «klasse» i den ikke lenger gjeldende «klasseforskriften». Eksempler på klasser er 111: Villaforsikring, 112: Hjemforsikring, 113: Hytteforsikring. Bakgrunnen for denne segmenteringen er at selskapets historiske data og interne oppfølging er basert på denne segmenteringen.

For Solvens II-formål allokeres resultater fra hver klasse til Solvens II-bransjer (Lines of Business).

Modeller og metoder

Beregningene er foretatt ved bruk av anerkjente aktuarielle metoder, primært Chain Ladder-metoden, Bornhuetter Ferguson-metoden og Benktanders metode på grunnlagsdata bestående av historiske betalte skader og historiske meldte skader. Det er i tillegg gjort enkle rimelighetskalkyler.

For enkeltbransjer som for eksempel Yrkesskadeforsikring vurderes ikke eget erfaringsgrunnlag tilstrekkelig til å kunne estimere et fullstendig avviklingsmønster, og derfor benyttes markedsdata kombinert med eget erfaringsgrunnlag for å estimere et fullstendig avviklingsmønster.

Det er andrelinjens vurdering at metodene som er benyttet for å beregne de forsikringstekniske avsetningene er hensiktsmessige.

Beste estimat

Det er ikke lenger krav om at det beregnes forsikringstekniske avsetninger etter en bestemt metodikk som danner grunnlaget for et minstekrav til forsikringstekniske avsetninger. Selskapet står fritt til å velge metodikken som vurderes å være best tilpasset de ulike delporteføljene av produkter, så lenge beregningene er foretatt med tilstrekkelig homogene risikogrupper, og med hensiktsmessige metoder.

Det vurderes at metodikken som benyttes er hensiktsmessig, og at risikogruppene som benyttes i beregningene er av en tilstrekkelig homogen art. De forsikringstekniske avsetningene som bokføres, baserer seg på samme prinsipp som «Beste estimat».

Premieavsetninger

Beste estimat av premieavsetningene er beregnet per «klasse» ved en beregningsmetodikk som benytter seg av fremtidig premie (som inkluderer uopptjent premie, og øvrig fremtidig premie som er knyttet til risiko som selskapet har forpliktet seg til å dekke), og tar hensyn til forventete fremtidige skader og kostnader som er knyttet til premiegrunnlaget.

Dette betyr i praksis at man tar forventet gevinst i det en avtale er inngått. Dette gjelder også for tilbud og fornyelser som er sendt ut, men ikke nødvendigvis har begynt å løpe enda.

Dette medfører at premieavsetningene blir vesentlig lavere ved Solvens II-verdsettelse enn regnskapsmessig, der premieavsetningene er lik uopptjent premie.

Erstatningsavsetninger

Beste estimat av erstatningsavsetningene er lik erstatningsavsetningene f.e.r. på balansetidspunktet. I utgangspunktet skal dette være erstatningsavsetninger som følger av "Beste Estimater"-vurderinger. I forbindelse med Solvens II-verdsettelse av erstatningsavsetningene, foretas det diskontering av avsetningene, på bakgrunn av forventete bransjespesifikke avviklingsmønstre, og aktuell rentekurve oppgitt av EIOPA.

For erstatningsavsetningene antas det at regnskapsmessige erstatningsavsetninger inkludert ULAE vil være tilstrekkelig for å dekke forpliktelsene knyttet til skadeutbetalinger og skadebehandlingskostnader for skader som har inntruffet før balansetidspunktet. Det antas også at rentekurvene er hensiktsmessige og gir et riktig bilde av fremtidig inflasjon. Det antas samme utbetalingsmønster som forutsettes ved beregningen av erstatningsavsetningene i diskonteringen.

Reassurandørs andel av de forsikringstekniske avsetningene

Forsikringstekniske avsetninger beregnes først på bruttonivå. Reassurandørs andel estimeres så basert på informasjon om selskapets reassuranseløsning.

Risikomargin

Risikomargin er et begrep som er definert som en del av de forsikringstekniske avsetningene under Solvens II. Selskapet har beregnet at risikomarginen er 26,272 MNOK. Risikomarginen blir beregnet ved å bruke metode 3. Metoden tar utgangspunkt i å estimere hele SCR for hvert fremtidig år frem til selskapets forpliktelser er ferdig avløpt og beregne en kostnad for å holde den nødvendige kapitalen per år. Det benyttes en internrente på 6% for disse beregningene. Kapitalkostnadene for alle år frem så å diskontere disse beløpene.

Usikkerhet i estimer

Forsikringsproduktet med størst usikkerhet er Yrkesskedeforsikring. Det er et mål å se nærmere på dette produktet i 2017 og forhåpentligvis få et mer robust estimat for erstatningsavsetningene for Yrkesskedeforsikring.

Selskapet har omorganisert sin skadebehandling i 2016 og det forventes endringer i fremtidig skadefrekvens, skadestørrelse og utbetalingstakt sammenlignet med det som ligger i historiske data. Det er usikkerhet knyttet til hvordan og i hvilken grad tiltakene vil påvirke skadeprosenter og avviklingsmønster. Aktuarfunksjonen vil følge opp med tett dialog med skadebehandlingsavdelingen og ved å være særlig observant endringer i data.

Avvik mellom finans- og solvensregnskap

Tabellene nedenfor viser sammenligning mellom de totale forsikringstekniske avsetningene pr. 2016-12-31 i regnskapsbalansen og i Solvens II balansen. Hvordan avsetningene fordeler seg pr bransje er presentert i vedlegg 3.

Tabell 1 Avsetninger i regnskapsbalansen pr. 31.12.2016

Regnskapsbalanse (tall i kNOK)	Brutto	Reassurandørs andel	Netto
Premieavsetninger (uopptjent premie)	135 251	65 243	70 008
Erstatningsavsetninger	425 357	97 252	328 105
Totale forsikringstekniske avsetninger	560 607	162 495	398 112

Tabell 2 Avsetninger i Solvens II balansen pr. 31.12.2016

Solvens II balanse (tall i kNOK)	Brutto	Reassurandørs andel	Netto	SII/regnskap
Premieavsetninger	108 263	58 307	49 955	71 %
Erstatningsavsetninger	409 091	94 699	314 393	96 %
Risikomargin	26 273		26 273	N/A
Totale forsikringstekniske avsetninger	543 627	153 006	390 621	98 %

Erstatningsavsetningen består av RBNS, IBNR og ULAE.

- RBNS (Reserved But Not Settled) er skadebehandlernes erstatningsavsetning på hver enkelt rapportert skade.
- IBNR (Incurred But Not Reported) er selskapets estimat for framtidige erstatningsutbetalinger ut over RBNS.
- ULAE (Unallocated Loss Adjustment Expenses) er selskapets estimat på den delen av framtidige kostnader knyttet til skadebehandling som ikke allokteres til den enkelte skade.

Forskjellene mellom regnskapsbalansen og Solvens II-balansen skyldes i hovedsak:

- Både skadeavsetninger og premieavsetninger er diskonterte i Solvens II-balansen, mens regnskapsbalansen skal ha udiskonterte verdier
- I regnskapsbalansen skal premieavsetningene tilsvare uopptjent premie. I Solvens II-balansen skal premieavsetningene være beste estimat av fremtidige forpliktelser. Uopptjent premie er derfor multiplisert med forventet fremtidig CR (combined ratio) og det er gjort fratrukk for EPIFP (estimated profit in future premiums) før diskontering
- I Solvens II-balansen er reassurandørs andel – i tillegg til diskontering – justert for forventet tap på krav.
- Solvens II Risikomargin finnes ikke i regnskapsbalansen

D.3 Andre forpliktelser

Når det gjelder andre forpliktelser i utgangspunktet likt verdsat i solvensregnskapet og finansregnskapet. Det blir likevel noen forskjeller. Garantiavsetningen behandles som opptjent egenkapital i finansregnskapet, men i solvensregnskapet behandles den som andre forpliktelser. Utsatt skatt får også ulik verdi som et resultat i de øvrige differansene i verdivurdering.

E. Kapitalstyring

E.1 Ansvarlig kapital

Landbruksforsikring har NOK235,6 mill i kapital tilgjengelig for å dekke solvenskravet. Egenkapitalen i årsregnskapet for 31.12.2016 er NOK250,9 mill. Differansen mellom disse to tallene kommer frem gjennom differansen i verdi på eiendeler og forpliktelser som beskrevet i kapittel D.

Av tilgjengelig kapital består NOK20 mill av et evigvarende ansvarlig lån fra Landkreditt, dette er inkludert som Tier 2 kapital.

E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav

Landbruksforsikrings totale kapitalkrav per 31.12.2016 er på NOK147,0 mill, dette er fordelt som vist i tabellen under. Tabellen viser også status per 31.12.2015, og endringer i rapporteringsperioden.

Tall i tusen kroner	31.12.2016	31.12.2015	Endring i perioden
Delkapitalkrav:			
Markedsrisiko	90 882	81 436	9 446
Skadeforsikringsrisiko	50 684	30 141	20 543
Helseforsikringsrisiko	89 607	104 221	-14 614
Motpartsrisiko	23 671	22 129	1 542
Operasjonell risiko	15 390	16 733	-1 343
- Diversifiseringseffekt	-84 172	-73 354	-10 818
- Risikoreducerende effekter av utsatt skatt	-39 102	-27 749	-11 353
Sum solvenskapitalkrav	146 960	153 557	-6 597
Minstekapitalkrav	54 238	48 652	5 586
Minstekapitalkrav etter justering	54 238	48 652	5 586
Basiskapital			
Innskutt egenkapital	73 182	73 182	0

Annen opptjent egenkapital	163 766	129 111	34 655
- Immaterielle eiendeler	-12 726	-15 122	2 396
- Verdiforskjeller mellom Solvens II og regnskap	-8 309	-5 126	-3 183
Kapitalgruppe 1	215 913	182 045	33 868
Ansvarlig lån	20 000	20 000	0
Avsetning til naturskadefond	0	0	0
Kapitalgruppe 2	20 000	20 000	0
Basiskapital	235 913	202 045	33 868
Basiskapital til dekning av solvenskapitalkrav	235 913	202 045	33 868
Basiskapital til dekning av minstekapitalkrav	226 760	191 775	34 985
Solvenskapitaldekning i prosent	160,53 %	131,58 %	28,95 %
Minstekapitaldekning i prosent	418,09 %	394,17 %	23,92 %

Selskapet benytter ikke selskapsspesifikke parameter.

Firmainformasjon

Landbruksforsikring AS

Karl Johans gate 41a, 0163 Oslo

Tlf. 05263

www.landbruksforsikring.no

Landbruksforsikring

Landbruksforsikring
– bondens eget forsikringselskap

Landbruksforsikring AS, Karl Johans gate 41 A, Postboks 1897 Vika, 0124 Oslo

Telefon: 05263 • E-post: post@landbruksforsikring.no

www.landbruksforsikring.no